

Sygn. akt III AUa 1158/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Grażyna Bobrowska

Sędziowie: SA Magdalena Kostro-Wesołowska (spr.)

SA Krystyna Sitkowska

Protokolant: st.sekr.sądowy Aneta Wąsowicz

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2013 r. w Warszawie

sprawy (...) Spółki z o.o. w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

z udziałem M. K.

o ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne

na skutek apelacji (...) Spółki z o.o. w W.

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 17 lutego 2012 r. sygn. akt VII U 1499/11

I. uchyła zaskarżony wyrok i poprzedzając go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 22 września 2011 r. nr (...) i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania temu organowi rentowemu;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. na rzecz (...) Spółki z o.o. w W. kwotę 210 (dwieście dziesięć) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania za obie instancje.

(-) G. B.

(-) M. W.

(-) K. S.

Sygn. akt III AUa 1158/12

UZASADNIENIE

Płatnik składek (...) Sp. z o.o. w W. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 22 września 2011 r. stwierdzającej, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia M. K., podlegającej ubezpieczeniom jako osoba wykonująca umowę zlecenia na rzecz (...) Sp. z o.o. w W. nie w siedzibie zleceniodawcy, wynosi za styczeń 2001 r. 1.190 zł na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz 996,51 zł na ubezpieczenie zdrowotne. Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. Wezwana do udziału w postępowaniu w charakterze zainteresowanej M. K. nie zajęła

stanowiska w sprawie. **Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 17 lutego 2012 r. odwołanie oddalił.** Ustalił, że M. K. została zatrudniona przez płatnika składek na podstawie umowy zlecenia od 3 stycznia 2001 r. do 25 stycznia 2001 r. Pracę wykonała zgodnie z umową. W okresie wykonywania tej pracy korzystała z urlopu wychowawczego udzielonego jej przez (...) Sp. z o.o., z którą łączył ją stosunek pracy. W zaskarżonej decyzji wydanej 22 września 2011 r. organ rentowy stwierdził, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia M. K. podlegającej ubezpieczeniom jako osoba wykonująca umowę zlecenia wynosi za styczeń 2001 r.: na ubezpieczenia emerytalne i rentowe 1.190 zł, na ubezpieczenie chorobowe 0 zł, na ubezpieczenie wypadkowe

0 zł, na ubezpieczenie zdrowotne 996,51 zł. Kolejną decyzją wydaną

29 września 2011 r. organ rentowy stwierdził, że zainteresowana jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym od 3 stycznia 2001r. do 25 stycznia 2001 r. W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za niezasadne. Podniósł, że zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4, 19, art. 9 ust. 6, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 205, poz. 1585) osoby przebywające na urlopiach wychowawczych, jednocześnie wykonujące umowę zlecenia podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu wykonywania umowy zlecenia od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia umowy. W związku z tym, skoro zainteresowana bezspornie była zatrudniona na podstawie umowy zlecenia przez odwołującego się w styczniu 2001 r. i jednocześnie wówczas przebywała na urlopie wychowawczym z tytułu innego zatrudnienia, na umowę o pracę, to w świetle powołanych unormowań na odwołującym ciążył ustawowy obowiązek zgłoszenia jej do ubezpieczeń społecznych i opłacenia składek na te ubezpieczenia, a ponieważ odwołujący nie wywiązał się z tego obowiązku, zaskarżona decyzja jest prawidłowa. Sąd Okręgowy podniósł dalej, że sporna decyzja ustala podstawę wymiaru składek, a nie zobowiązuje do ich zapłaty składek. Zarzut przedawnienia składek jest zatem niezasadny jako przedwczesny. Natomiast wydanie decyzji ustalającej podleganie zainteresowanej ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu zatrudnienia u odwołującego się w dniu 29 września 2011 r., czyli po wydaniu zaskarżonej decyzji, pozostaje bez znaczenia dla niniejszego postępowania, nie wpływa bowiem na ważność i zasadność objętej sporem decyzji.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego złożył płatnik składek. Apelujący zaskarżył wyrok w całości zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. j. Dz. U. z 2009, Nr 205, poz. 1585 ze zm.) poprzez jego niezastosowanie polegające na nieuwzględnieniu

10 letniego okresu przedawnienia należności ze składek na ubezpieczenie społeczne. Wskazując na taki zarzut skarżący wniósł o zmianę wyroku poprzez uchylenie decyzji w całości oraz o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych, ewentualnie z ostrożności procesowej o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. W uzasadnieniu apelacji podniesiono, że z bezspornego stanu faktycznego wynika, iż przedawnieniu uległy należności z tytułu składek za styczeń 2001 r., ponieważ nie zaszyły żadne enumeratywnie wymienione w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych przesłanki zawieszenia lub przerwania biegu przedawnienia. Apelujący przyznał, że przedawnieniu nie ulega prawo do ustalenia obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, dlatego nie odwołał się od decyzji w przedmiocie ustalenia podlegania ubezpieczeniom społecznym. Jednakże odmiennie, zdaniem apelującego, przedstawia się kwestia rozstrzygnięcia w zakresie wymiaru składek. Brak jest podstaw do określenia należności z tytułu składek (dokonania wymiaru składek) po upływie 10 letniego terminu przedawnienia. Wobec tego, iż w myśl art. 59 § 1 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych po upływie terminu przedawnienia zobowiązanie z tytułu składek wygasa, brak jest podstaw do uwzględniania tego okresu przy ustalaniu wymiaru składek. Skutek upływu terminu przedawnienia jest inny niż w przypadku zobowiązań cywilnoprawnych, w których przedawnienie powoduje ograniczenie możliwości dochodzenia takiego zobowiązania, jeśli dłużnik podniesie zarzut przedawnienia (por. art. 117 k.c.). W przypadku zobowiązań dotyczących składek nie ma zaś w ogóle możliwości ich dochodzenia. Wobec powyższego nieuwzględnienie przez Sąd Okręgowy zarzutu przedawnienia należy uznać za uchybienie, które winno skutkować zmianą wyroku. **Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.** Na skutek apelacji tak zaskarżony wyrok, jak i poprzedzająca go decyzja organu rentowego podlegają uchyleniu, a sprawa przekazaniu organowi rentowemu do ponownego rozpoznania. Przyjęta przez Sąd Okręgowy podstawa faktyczna rozstrzygnięcia

nie budzi wątpliwości tak stron, jak i Sądu. Korzystająca z urlopu wychowawczego udzielonego przez pracodawcę M. K. wykonywała od 3 do 25 stycznia 2001 r. na rzecz odwołującej się Spółki pracę na podstawie umowy zlecenia. Spółka zgłosiła zleceniobiorczynię do ubezpieczenia zdrowotnego z powyższego tytułu i odprowadziła składki na to ubezpieczenie od podstawy wymiaru w wysokości 1.190 zł – k. 13 akt dołączonych przez organ rentowy wydruk z konta ubezpieczonej. Składki zostały odprowadzone i pobrane w określonej wysokości, na podstawie podstawy ich wymiaru określonej przez płatnika i, w ocenie Sądu Apelacyjnego, ten stan rzeczy nie może już ulec zmianie. Określenie (ustalenie) przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne nie może bowiem odnieść skutku prawnego wobec przedawnienia należności z tytułu składek i wygaśnięcia w tym przedmiocie zobowiązania ze stosunku ubezpieczenia społecznego. Chodzi tu o prekluzję zobowiązania tak w stosunku do płatnika jak i do ubezpieczonej. Z tego powodu stan faktyczny uiszczenia i poboru składek za sporny okres musi być uznany za stan prawny w tym zakresie, nie podlegający weryfikacji. Zgodnie z art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, w brzmieniu obowiązującym przed zmianą dokonaną ustawą z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz. U. nr 232, poz. 1378), należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne ulegały przedawnieniu po upływie 10 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne. Należności z tytułu składek stają się wymagalne w terminie płatności przypadającym na 15 dzień następnego miesiąca. Obowiązujący od 1 stycznia 2003 r. wydłużony 10 letni termin przedawnienia ma zastosowanie do składek na ubezpieczenia społeczne, które nie uległy przedawnieniu przed jego wprowadzeniem, a więc i do składek za styczeń 2001 r. (należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne ulegają

10 letniemu przedawnieniu od 1 lipca 2004 r.). W niniejszej sprawie decyzja stwierdzająca, że ubezpieczona podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu umowy zlecenia zapadła 29 września 2011 r., a decyzja w przedmiocie ustalenia podstawy wymiaru składek zapadła 22 września 2011r., czyli już po upływie dziesięcioletniego okresu od momentu wymagalności, co nastąpiło ostatecznie 15 lutego 2011 r. Zobowiązanie składkowe, które uległo przedawnieniu, wygasa na podstawie art. 59 § 1 pkt 9 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (jednolity tekst: Dz. U. z 2012 r., poz. 749 ze zm.), stosowanego z mocy art. 31 i art. 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych do należności z tytułu składek. Przedawnienie należności z tytułu składek unormowane przepisami prawa ubezpieczeń społecznych, ze względu na odesłanie do prawa podatkowego w zakresie przedawnienia, prowadzi zatem do wygaśnięcia zobowiązania i zakończenia stosunku prawnego bez zaspokojenia wierzyciela. Zobowiązanie, które wygasło, żadną miarą nie tylko nie może zostać spełnione, ale wobec wygaśnięcia zachodzi również brak podstaw do jego ustalenia. W ocenie Sądu Apelacyjnego, następuje prekluzja ustalania składek należnych, wymiar składek, które wygasły, nie może zostać dokonany. Celem wymiaru składek w takim stanie rzeczy nie jest ich pobór, ich ustalenie jest zatem bezpodstawne i niedopuszczalne. Wobec powyższego w takiej sytuacji bez wątpienia rozważenia wymagała celowość i zasadność wydania decyzji dotyczącej ustalenia podstawy wymiaru składek, skoro wygasły zobowiązania składkowe. Sąd Okręgowy pominął powyższe uznając, zdaniem Sądu Apelacyjnego, nietrafnie, podniesiony zarzut przedawnienia za przedwczesny. W tym stanie rzeczy, w ocenie Sądu Apelacyjnego, zaskarżony wyrok, jak i poprzedzająca go decyzja podlegają uchyleniu, a sprawa przekazaniu organowi rentowemu do ponownego rozpoznania, w ramach którego rzeczą organu rentowego będzie uwzględnienie znaczenia dla bytu postępowania w ogóle i treści rozstrzygnięcia zaistniałego w niniejszej sprawie upływu czasu od momentu powstania wymagalności zobowiązania składkowego. Organ rentowy winien w związku z tym zwrócić uwagę na pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 sierpnia 2010 r. w sprawie II UK 377/09, OSNP 2011/23-24/307, LEX nr 661526, w myśl którego ubezpieczony nie może dochodzić zmiany podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, jeżeli od obliczenia i pobrania składek minął termin przedawnienia należności z tytułu składek określony w art. 24 ust.

4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Rzeczą organu rentowego w związku z powyższym będzie rozważenie możliwości zastosowania instytucji umorzenia postępowania przez siebie prowadzonego. Umorzenie postępowania następuje w razie powstania trwałej i nieusuwalnej przeszkody w kontynuacji tego postępowania, czyli w razie zaistnienia jego bezprzedmiotowości, zgodnie z art. 105 k.p.a., stosowanym z mocy art. 123 ustawy systemowej, przy czym w art. 105 k.p.a. rozróżniono obligatoryjne i fakultatywne umorzenie postępowania.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny z mocy art. 477^{14a} k.p.c. orzekł, jak w pkt I sentencji. Jeśli chodzi o koszty postępowania, to uchylenie stanowiącej przedmiot rozpoznania decyzji w takim stanie faktycznym Sąd Apelacyjny ocenił na potrzeby rozliczenia kosztów jako przegraną organu rentowego. Dlatego zasądził od organu rentowego na rzecz skarżącej na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego koszty zastępstwa procesowego za postępowanie apelacyjne w kwocie wynikającej z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.) i zwrot opłaty od apelacji w wysokości 30 zł. Tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie pierwszoinstancyjne Sąd Apelacyjny zasądził zgodnie z § 11 ust. 2 cytowanego wyżej rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości kwotę 60 zł (pkt II sentencji).

Sędziowie: PRZEWODNICZĄCY

M. W. G. B.

K. S.